

2014-2015

Hanzehogeschool
Groningen
University of Applied Sciences

CENTRE OF EXPERTISE
Healthy Ageing

Kind in de wijk

Innovatiewerkplaats

Hanzehogeschool
Groningen
University of Applied Sciences

Instituut voor Sportstudies

Gemeente
Groningen

Hanzehogeschool
Groningen
University of Applied Sciences

Pedagogische Academie

Kind in de wijk – innovatiewerkplaats

Twee lectoraten (Praktijkgerichte Sportwetenschap en Integraal Jeugdbeleid) zijn sinds 2014 in de wijken Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk (SPT) aan de slag, samen met de voorzieningen in SPT en hun professionals, en in nauw overleg met de gemeente. Vanuit de centrale thema's gezondheid en participatie van de jeugd, richt Kind in de Wijk – Innovatiewerkplaats (KIWI) zich op de volgende twee subthema's:

- Actieve gezonde leefstijl: bewegen, sport en voeding
- Vreedzaam samenleven: vreedzame school en vreedzame wijk

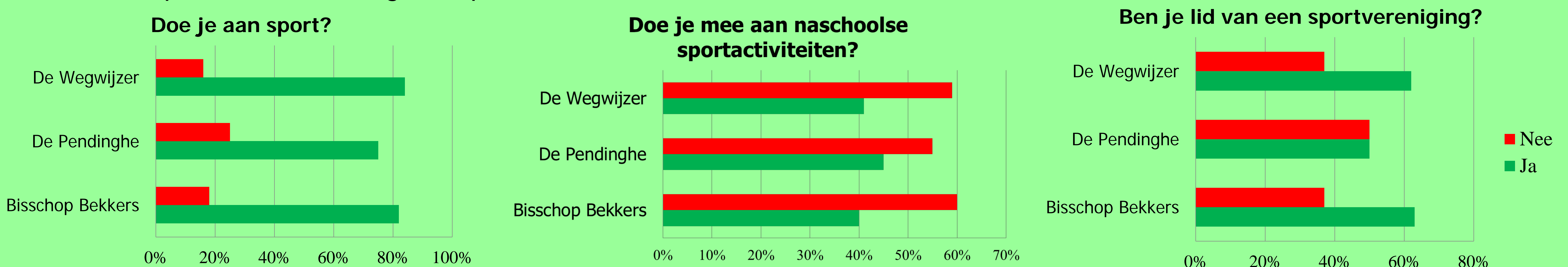
De doelstelling van Kind in de Wijk is om de bestaande voorzieningen in de wijk, op gebied van actieve gezonde leefstijl en vreedzaam samenleven voor kinderen, te ondersteunen, te versterken en te verbinden. Hierbij stelt KIWI het kind in de wijk centraal en is daarbij geïnteresseerd in de behoeftes en meningen van deze kinderen. Om de meningen in beeld te brengen is een participatief onderzoek met kinderen uitgevoerd in de wijk.

Ontwikkelingen, activiteiten en onderzoeksresultaten van de periode september 2014 t/m mei 2015 worden weergegeven in deze rapportage.

Gezonde actieve leefstijl

Sportdeelname

Alle kinderen van groep 5 t/m 8 van de scholen KBS Bisschop Bekkers, OBS De Pendinghe en CBS De Wegwijzer hebben een jaarlijks terugkerende vragenlijst ingevuld gericht op sportdeelname. Vanuit KIWI is deze vragenlijst aangepast en aangevuld voor de thema's gezonde actieve leefstijl en vreedzaam samenleven. Enkele interessante resultaten zijn hier kort weergegeven. Van de 292 kinderen die hebben deelgenomen aan de enquête komt 85% lopend of met de fiets naar school. 90% van de kinderen vindt de gymles op school heel erg leuk of leuk, ten opzichte van 10% die de gymles als niet zo leuk of helemaal niet leuk vindt. Buiten school om doet 80% van de kinderen aan sport, bijvoorbeeld bij een vereniging of in de buurt of op straat. 10% van de kinderen speelt bijna nooit buiten, terwijl 38% aangeeft elke dag buiten te spelen. Van alle kinderen geeft 20% aan dat er te weinig ruimte is om te sporten in de wijk SPT, veel genoemde wensen zijn: een voetbalveld/pannakooi of een grote speeltuin.

Zwemmen

Binnen de wijk SPT is het zwemmen voor kinderen een veelbesproken onderwerp. Schoolzwemmen was enkele jaren geleden afgeschaft. Ook gaven kinderen in eerdere enquêtes aan graag te willen zwemmen, maar dit wordt niet aangeboden in het georganiseerde naschoolse sportaanbod. Daarnaast was er grote twijfel aan het niveau van zwemvaardigheid van de kinderen. Om deze zwemvaardigheid vast te stellen is er een onderzoek gedaan waarbij bij alle kinderen uit groep 6/7/8 van de scholen Bisschop Bekkers, De Pendinghe en De Wegwijzer diploma A opnieuw is afgenomen. Uit dit onderzoek bleek dat 63% van deze kinderen het diploma A niet opnieuw haalt en dus onvoldoende zwem vaardig is. Daarnaast heeft 1 op de 8 kinderen uit de groepen 6/7/8 geen zwemdiploma. Een passend zwemaanbod voor de kinderen uit deze wijk blijkt dus ook meer dan gewenst. Op dit moment wordt er door twee basisscholen (De Pendinghe en De Wegwijzer) deelgenomen aan de pilot 'module zwemonderwijs'. Het plan is om de 'module zwemonderwijs' vanaf zomer 2015 als vast onderdeel van het bewegingsonderwijs te stellen.

Gymles uit kind-perspectief

Om inzichtelijk te krijgen wat een kind precies ziet, hoort en meemaakt tijdens de gymles is er een onderzoek gedaan naar de gymles vanuit kind-perspectief. Tijdens dit onderzoek zijn er interviews afgenomen met kinderen waarbij de behoefte van kinderen tijdens de gymles centraal stond. Ook beeldmateriaal van het kind perspectief is verkregen door kinderen een Gopro-camera te laten dragen tijdens de les.

Schoolsportclub (SSC)

In april hebben 292 kinderen van groep 5 t/m 8 van de scholen De Wegwijzer, De Pendinghe en de Bisschop Bekkers vragen ingevuld over de Schoolsportclub. Van de kinderen geeft 60% aan te weten wat de SSC is en heeft 33% wel eens mee gedaan met een training van de SSC. Slechts 10% is lid van de SSC, maar 18% van de kinderen was eerder wel lid van de SSC maar nu niet meer. Een deel van deze kinderen is doorgestroomd naar de vereniging.

Daarnaast monitort KIWI de SSC in de wijk SPT door aan het begin van het schooljaar, rond december en aan het eind van het schooljaar langs te gaan bij de trainingen. In deze wijk is er voor de volgende sporten een schoolsportclub aanbod: basketbal, floorball, tafeltennis, kaboutervoetbal en judo. Met de trainers wordt de stand van zaken besproken en de ledenlijsten worden up-to-date gemaakt. Ook wordt de school en de groep van de deelnemers in kaart gebracht om gericht te kunnen promoten. Op dit moment zijn er 72 kinderen lid van 1 van de 5 schoolsportclubs in SPT. Om effecten van de SSC in kaart te brengen en ontwikkelingen te blijven volgen zal KIWI deze activiteiten doorzetten en waar mogelijk uitbreiden.

Vreedzaam samenleven

Stand van zaken Vreedzame school

De wijk SPT zit nog midden in het invoeringstraject van de Vreedzame school methode, ook is de Vreedzame wijk pas net gestart. Om de stand van zaken omtrent de Vreedzame school in kaart te brengen zijn interviews afgenomen met twee brugfunctionarissen, één IB'er en leerlingen van drie basisscholen. In december 2014 en in april 2015 is hen gevraagd een beeld te schetsen van hoe de Vreedzame School bij hen op school vormgegeven wordt. Op die manier is een overzicht gecreëerd van de stand van zaken omtrent de Vreedzame School: welke ontwikkelingen hebben de scholen doorgemaakt, waar staan de scholen momenteel en welke ontwikkelingen omtrent de Vreedzame school staan er nog op de planning? Daarnaast is aan leerlingen van groep 5 t/m 8 de eerder genoemde vragenlijst, met vragen over Vreedzaam, afgenomen. Hieruit blijkt dat 98% van de leerlingen weet wat de Vreedzame school is en 74% wat de Vreedzame wijk is. De meerderheid van de leerlingen ervaart de wijk als Vreedzaam en veilig en vindt dat mensen er op een positieve en zorgzame manier met elkaar omgaan.

Onderzoek voorwaarden Huiskamer

Er is in nauwe samenwerking met de MJD onderzoek gedaan rondom De Huiskamer SPT. De Huiskamer biedt 'kwetsbare' scholieren uit groep 6,7 en 8 van basisschool De Pendinghe, Bisschop Bekkers, De Wegwijzer een veilige plek en een zinvolle vrijetijdsbesteding na schooltijd. Door middel van literatuuronderzoek en het afnemen van interviews bij professionals die werkzaam zijn rondom de Huiskamer, zijn de voorwaarden voor het opzetten en uitvoeren van een 'huiskamerproject' in kaart gebracht. Voor de MJD is dit onderzoek van belang omdat met de resultaten van dit onderzoek richtlijnen zijn ontstaan voor professionals die werkzaam zijn binnen De Huiskamer. Daarnaast kan de Gemeente Groningen mede op basis van deze resultaten bepalen of het project ook elders in Groningen zou kunnen worden opgezet en uitgevoerd.

Huiskamer geselecteerde kinderen

In overleg met de MJD is besloten om in beeld te brengen hoe het proces bij de basisscholen is gegaan om de kinderen voor de Huiskamer te selecteren. Deze informatie is door middel van interviews met de brugfunctionarissen en IB'er van de basisscholen opgehaald. De informatie is teruggekoppeld naar de coördinator van de Huiskamer. Op deze manier kunnen de begeleiders van de Huiskamer hun begeleiding nog beter op de kinderen afstemmen.

Actieve gezonde leefstijl & vreedzaam samenleven

De wijk SPT is een Vreedzame wijk, met als doel: een eenduidige pedagogische aanpak richting het kind. Professionals vanuit verschillende organisaties hebben deelgenomen aan 'Vreedzame trainingen' om achtergrondinformatie en praktische handvatten te krijgen voor de toepassing van de vreedzame principes in hun eigen werksituatie met kinderen. Ondanks dat verschillende professionals Vreedzaam getraind zijn, bleek de toepassing in de praktijk binnen sommige situaties nog gering. Zo werden de Vreedzame principes binnen de sportieve context nog nauwelijks toegepast. KIWI heeft getracht de verbinding tussen actieve gezonde leefstijl en vreedzaam samenleven te versterken door in te zetten op de gymles en de schoolsportclub.

Onderzoek Vreedzame gymles

Om in de toekomst de vreedzame principes ook in het bewegingsonderwijs te kunnen toepassen is er een onderzoek gedaan. Dit onderzoek had als hoofdvraag: 'Op welke wijze kunnen de principes van het lesprogramma de Vreedzame School vertaald worden naar het bewegingsonderwijs op de basisscholen in de wijk SPT?'. Hierbij is gekeken naar wat de kritische faal- en succesfactoren van het vreedzame programma zijn. Daarbij zijn er interviews gehouden met de ontwikkelaar van de Vreedzame School methode en met de vakleerkrachten, directies, ALO stagiaires, groepsleerkrachten en leerlingen over de vertaalslag van de principes van het lesprogramma de Vreedzame School naar de lessen bewegingsonderwijs. Hieruit volgt een adviesrapport.

Vreedzame week

In april is er voor groep 5 en 6 van de scholen De Pendinghe, De Wegwijzer en de Bisschop Bekkers een Vreedzame week georganiseerd, met als doel de Vreedzame principes niet alleen in de klas of op het plein toe te passen maar ook tijdens de gymles en de sportdag. Voorafgaand aan deze week is er in de klas een les gegeven in 'vreedzaam bewegen'. In deze les is aan de leerlingen gevraagd wat vreedzaam bewegen is en wat er dan van hen verwacht wordt, ook zijn er afspraken gemaakt die in de gymles gehanteerd kunnen worden. Vervolgens is er samen met de vakdocenten binnen SPT gekeken of de leerlingen ook echt vreedzaam bewegen. Dit is gedaan aan de hand van een observatielijst. De Vreedzame week werd afgesloten tijdens de koningsspelen, hier was een fair-play prijs te winnen.

Handleiding: Vreedzame principes tijdens de training

Voor de trainers van de Schoolsportclub is een handleiding ontwikkeld waarin de belangrijkste Vreedzame principes worden toegelicht. Deze handleiding biedt handvatten en voorbeelden voor de toepassing van Vreedzaam in een sportieve situatie. Daarnaast is de huidige stand van zaken van de Vreedzame wijk SPT besproken om de trainers in te lichten. Ook zijn er vanuit KIWI vreedzame ballen beschikbaar gesteld voor de Schoolsportclub en zal er in september 2015 een vreedzame training worden georganiseerd speciaal voor de trainers van de Schoolsportclub.

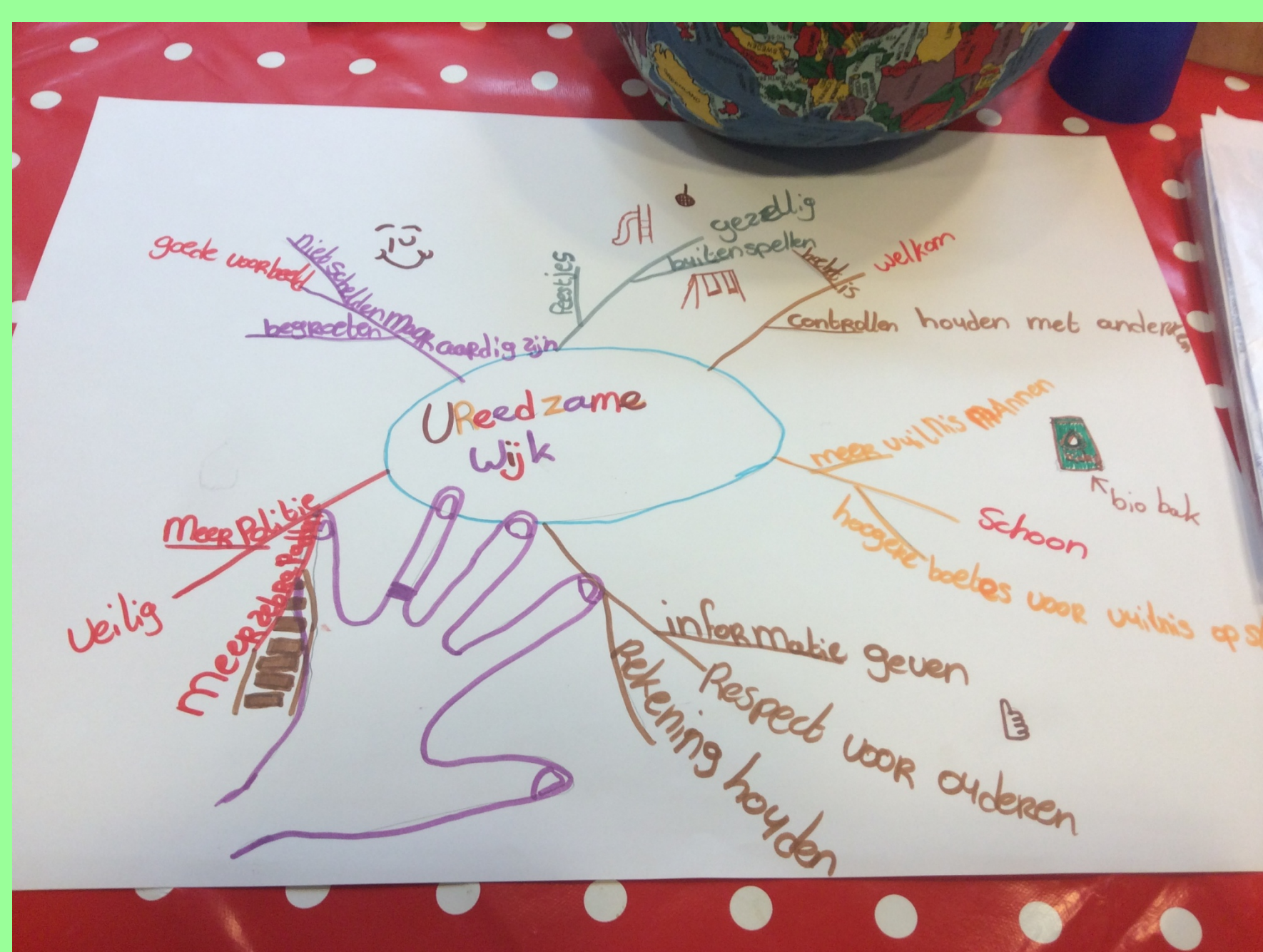
Participatief onderzoek

Binnen de innovatiewerkplaats Kind in de Wijk is participatief onderzoek uitgevoerd met kinderen in de wijk SPT. De volgende vraag stond hierbij centraal: *Wat wil, voelt en vraagt het kind op het gebied van actieve gezonde leefstijl en vreedzaam samenleven?*

We zijn met onderwerpen en vraagstukken aan de slag gegaan gericht op het kind-perspectief. Het geven van invloed en controle aan de doelgroep was een belangrijke reden om de kinderen actief bij het onderzoek te betrekken. De kinderen uit de Huiskamer hebben deelgenomen aan het onderzoek. Met het aangaan van de samenwerking met de Huiskamer is tegelijkertijd ook samenwerking gevonden met de Kinderraad in de wijk SPT. De Kinderraad is een vaste groep scholieren uit groep 6 en 7 van de bovengenoemde basisscholen. Zij vertegenwoordigen hun school en proberen door middel van het Kindermanifest de Vreedzame wijk in kaart te brengen en die te verbeteren. De doelstelling van de Kinderraad komt voor een groot deel overeenkomt met de doelstelling van KIWI. De kinderen maken met elkaar een Kindermanifest waarin ze drie belangrijke speerpunten over hun wijk noteren en waarin ze bedenken met welke acties deze punten vormgegeven kunnen worden. Dit proces is ook in beeld gebracht om de eindpresentatie van het manifest met een film te kunnen ondersteunen. Aan deze film werken zowel de kinderen van de Kinderraad als ook de kinderen van de Huiskamer, door middel van het participatief onderzoek, mee.

Gedurende dertien bijeenkomsten zijn de kinderen bezig geweest met het thema 'Vreedzame wijk'. Ze hebben onder andere gebrainstormd over de speerpunten en verbeterpunten van de Vreedzame wijk en geoefend met foto's maken, filmen en interviewen. De kinderen zijn ten slotte op pad gegaan om hun wijk te beoordelen en in beeld te brengen.

Het blijkt dat de kinderen verbazingwekkend goed kunnen aangeven wat ze van hun wijk vinden op het gebied van actieve gezonde leefstijl en vreedzaam samenleven. De kinderen zijn kritisch maar vinden het soms nog lastig om een goede onderbouwing bij hun mening te geven. Ze zijn over het algemeen positief over hun wijk, maar geven ook aan dat er nog genoeg verbeterd kan worden. Zo zijn er plekken in de wijk die schoner en veiliger kunnen. En daarnaast hebben de kinderen ideeën om de wijk leuker en gezelliger te maken, bijvoorbeeld door buurtfeesten te organiseren of door meer speelplekken te creëren.

Contactpersonen:

Lectoraat Praktijkgerichte sportwetenschap
Roos Dreijer
r.d.s.dreijer@pl.hanze.nl

Lectoraat Integraal Jeugdbeleid
Emma Nitert
e.e.nitert@pl.hanze.nl

Partners:

Bslim Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk
Contactpersoon: Loes Poorte

Vreedzaam en zwemonderwijs
Contactpersoon: Janet Meijer

Schoolsportclub
Contact persoon: Willem Kluin

Gezonde leefstijl, Groningen Fit
Contactpersoon: Inge Stoter-Koekkoek

